

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра журналістики та мовної комунікації

 ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
тваринництва та водних біоресурсів
 Руслан КОНОНЕНКО
« ___ » _____ 2024 р.

СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри журналістики
та мовної комунікації,
протокол № 9 від 08 квітня 2024 р.

В. о. завідувача кафедри

 Марина НАВАЛЬНА

РОЗГЛЯНУТО
Гарант ОП «Водні біоресурси та аквакультура»
 Меланія ХИЖНЯК

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Українська мова (за професійним спрямуванням)»**

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність 207 Водні біоресурси та аквакультура
Освітня програма – Водні біоресурси та аквакультура
Факультет тваринництва та водних біоресурсів
Розробник – професор кафедри журналістики та мовної комунікації,
д-р філол. наук, проф. Харченко С.В.

Київ –2024

**Опис навчальної дисципліни
«Українська мова (за професійним спрямуванням)»**

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>	
Галузь знань	<i>20 Аграрні науки та продовольство</i>	
Спеціальність	<i>207 Водні біоресурси та аквакультура</i>	
Освітня програма	<i>Водні біоресурси та аквакультура</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	<i>год.</i>	
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>	
Лабораторні заняття	<i>год.</i>	
Самостійна робота	<i>60 год.</i>	
Індивідуальні завдання	<i>год.</i>	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>2 год.</i>	

1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни є сформувати професійну лінгвістичну та комунікативну компетенцію студента – фахівця будь-якої спеціальності, що засвідчує високий рівень його професійних знань, комунікативних умінь, ціннісних орієнтацій, загальної гуманітарної культури, інтегральних показників культури мовлення, необхідних для майбутньої професійної діяльності, а також розширити та поглибити загальношкільну підготовку студентів; сформувати систему знань з української професійної мови, фахової термінології як основи професійної мови та стилістики службових документів; засвоїти науковий стиль як функційний різновид національної літературної мови в межах обраної галузі знань; сформувати вміння та навички з різних видів професійної мовленнєвої діяльності.

Завдання навчальної дисципліни:

- поглибити в студентів знання з усіх розділів мовознавства, набуті в курсі шкільної граматики;
- виробити в них концептуальне розуміння основних теоретичних засад культури ділового та професійного писемного мовлення;
- навчити грамотно використовувати лексичні, морфологічні та синтаксичні засоби української мови в діловому (фаховому) мовленні;
- опанувати фаховою термінологією та вміти її використовувати в різноманітних комунікативних процесах;
- забезпечити здобуття знань про основи професійного спілкування і його норми та правила, шляхи їх застосування в практичній професійній діяльності;
- навчити використовувати набуті знання в практиці ділової документації;
- підвищити рівень орфографічної та пунктуаційної грамотності при створенні наукових фахових текстів, підготовці ділової документації.

Набуття компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність спілкуватися державною професійною мовою, як усно, так і письмово;

ЗК-6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Програмні результати навчання:

ПРН-1. Володіти вільно державною мовою, зокрема спеціальною термінологією, вільно спілкуватися усно і письмово з професійних питань.

ПРН-6. Використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

– повного терміну денної форми навчання;

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Законодавчі та нормативно-стильові основи української мови за професійним спрямуванням. Науковий стиль												
Вступ. Мовне законодавство України. Культура усного професійного мовлення	6		2			4						
Культура публічного виступу	12		4			8						
Науковий стиль української літературної мови	12		4			8						
Разом за змістовим модулем 1	30		10			20						
Змістовий модуль 2. Офіційно-діловий стиль. Мовні особливості фахового мовлення												
Ділові папери як форма реалізації офіційно-ділового стилю.	6		2			4						
Лексичні особливості професійного мовлення.	10		4			6						
Фахова термінологія: структура, лексико-граматичні особливості. Номенклатура	20		6			14						
Морфологічні особливості професійного мовлення	12		4			8						
Синтаксичні параметри професійних текстів	12		4			8						
Разом за змістовим модулем 2	60		20			40						
Разом годин	90		30			60						

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ. Мовне законодавство України. Культура усного професійного мовлення	2
2.	Культура публічного виступу	4
3.	Науковий стиль української літературної мови.	4
4.	Ділові папери як форма реалізації офіційно-ділового стилю. Класифікація документів	2
5.	Лексичні особливості професійного мовлення.	4
6.	Фахова термінологія: структура, лексико-граматичні особливості. Номенклатура	6
7.	Морфологічні особливості професійного мовлення	4
8.	Синтаксичні параметри професійних текстів	4
	Разом	30

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ. Культура усного професійного мовлення	4
2.	Культура публічного виступу	8
3.	Науковий стиль української літературної мови	8
4.	Ділові папери як форма реалізації офіційно-ділового стилю. Класифікація документів	4
5.	Лексичні особливості професійного мовлення.	6
6.	Фахова термінологія: структура, лексико-граматичні особливості. Номенклатура	14
7.	Морфологічні особливості професійного мовлення	8
8.	Синтаксичні параметри професійних текстів	8
	Разом	60

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- захист практичних робіт;
- написання анотації, укладання документів.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- словесний метод (лекція, дискусія, дебати, співбесіда, метод навмисної помилки тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, анотування);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
- пошукове завдання.

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне опитування;
- модульне тестування;
- командні проекти;
- захист практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах
- інші види.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою і переводять в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn (<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=718>));
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми, словники;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. ДСТУ 3582-97. Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила. Київ : Держстандарт України, 1998. 26 с.
2. ДСТУ 3843-99. Державна уніфікована система документації. Основні положення. Чинний від 2000-07-01. Київ : Держстандарт, 2000. 8 с.
3. ДСТУ 3844-99. Державна уніфікована система документації. Формуляр-зразок. Вимоги до побудови. Чинний від 2021-09-01. Київ : Держстандарт, 2000. 10 с.
4. ДСТУ 4163-2020. Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлювання документів. [чинний від 2003-09-01]. Київ : Держспоживстандарт України, 2003. III, 22 с. (Національний стандарт України).
5. ДСТУ ГОСТ 7.1-2006. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання. Зі скасуванням ГОСТ 7.1-84, ГОСТ 7.И5-79, ГОСТ 7.18-79, ГОСТ 7.34– 81, ГОСТ 7.40-82 ; чинний від 2007-07-01. Київ : Держспоживстандарт України, 2007. 47 с. (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи) (Національний стандарт України).
6. ДСТУ 8302-2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні

положення та правила складання. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с.

7. Типова інструкція з діловодства в міністерствах, інших центральних та місцевих органах виконавчої влади, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 55 [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-п> - Назва з екрана.

8. Збірник уніфікованих форм організаційно-розпорядчих документів / Держ. арх. служба України, УНДІАСД ; уклад. О. М. Загорецька. Київ, 2015. 100 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://undiasd.archives.gov.ua/doc/zbirnik%20UF.pdf>

9. Указ Президента України № 156/2018 “Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України” [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156/2018#Text>

10. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25.04.2019 (Відомості Верховної Ради, 2019, № 21, ст.81) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>

11. Конституція України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>

12. Рішення Конституційного Суду України щодо застосування державної мови органами державної влади, органами місцевого самоврядування та використання її у навчальному процесі і навчальних закладах України (від 14 грудня 1999 р.) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-99#Text>;

13. Закон України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин» (2003 р.) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/802-15#Text>

14. Закон України «Про засади державної мовної політики» (8 серпня 2012 р.) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5029-17#Text>

15. Акімов І. А. Передмова до факсимільного видання «Словник зоологічної номенклатури (1927–1928)». Київ : Наукова думка, 2005. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.terioshkola.org.ua/ua/fauna/ukr-names/akimov2005-preface-voc1927.htm>

16. Куйбіда В. В. Народні іхтіоніми: формування, класифікація, етимолого-семантичний аналіз // Вісник Черкаського університету. 2012. № 9 (222). С. 99–104.

17. Куцоконь Ю., Квач Ю. Українські назви міног і риб фауни України для наукового вжитку // Біологічні Студії / Studia Biologica. 2012. Том 6 / № 2. С. 199–220.

18. Маркевич О. П., Татарко К. І. Російсько-українсько-латинський зоологічний словник. Термінологія і номенклатура. Київ : Наукова думка, 1983. 412 с.

19. Мовчан Ю. В. Риби України (таксономія, номенклатура, зауваження) // Збірник праць Зоологічного музею, 2008–2009, № 40. С. 47 – 86.

20. Харченко С. Перспективні напрями вивчення номенклатури біоти водойм України: лінгвістичний вимір // Міжнародний філологічний часопис, 2020. № 10 (1). <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Filol/issue/view>

21. Російсько-український словник зоологічної термінології для середньої школи. Харків, 1935, 116 с.

22. Словник зоологічної номенклатури. Ч. 2: Назви хребетних тварин: Проект / Уклад. М. Шарлемань, К. Татарко. Київ : ДВУ, 1927. 124 с

23. Словник української біологічної термінології / відпов. редактори: Д. М. Гродзинський, Л. О. Симоненко. Київ : КММ, 2012. 744 с.

24. Словник української мови: в 11 т. / [за ред. І. К. Білодіда]. – Київ : Наук. думка, 1970–1980.

25. Щербуха А.Я. Українська номенклатура іхтіофауни України. Київ: Зоомузей ННПМ НАН України, 2003. 50 с.

26. Мовчан Ю. В. Риби України : (визначник-довідник). Київ : Золоті ворота, 2011. 444 с.

27. Фауна України в 40 томах <https://www.izan.kiev.ua/fau-ukr.htm>
28. Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербенська О., Терлак З. Словник-довідник з культури української мови. Львів, 2007.
29. Жайворонок В.В. Велика чи мала літера? Словник-довідник. Київ : Наукова думка, 2004. 202 с.
30. Колібаба Л., Фурса В. Словник дієслівного керування. Київ : Либідь, 2017. 656 с.

31. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо / [уклад. Я. Б. Тимошенко]. Київ : Либідь, 1991. 256 с.
32. Вихованець І. Розмовляймо українською : мовознавчі етюди. Київ : Унів. вид-во «Пульсари», 2012. 160 с.
33. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ : КММ, 2019. 124 с.
34. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура фахової мови : навч. посібник. Київ : Академія, 2007.
35. Мацюк З. Станкевич Н. Українська мова професійного спрямування : навч. посібник. Київ : Каравела, 2008.
36. Український правопис. Київ : Наукова думка, 2019. 391 с.
37. Універсальний довідник з ділових паперів та ділової етики. Київ : Довіра, 2003. 623 с.
38. Харченко С. В., Сопівник І. В., Шинкарук О. В. Методика написання, оформлення і захисту курсової і дипломної робіт : навч. посібник. Київ : Міленіум, 2015. 254 с.
39. Шевченко Л. І., Шулінова Л. В. Стилїстика української літературної мови: функціональна діагностика тексту : навч. посібник. Київ : Київський ун-т, 2004. 350 с.
40. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення. Навчальний посібник. 9-те вид. Київ: Алерта, 2018. 328 с.

41. «Словники України» on-line [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
42. Словник української мови online: у 20 т. / Томи 1-13. (А-Покірно) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://ulif.org.ua>
43. Лінгвістичний портал «Mova.info» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mova.info/Page.aspx?l=61>.